

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

30. An si sint in domo ampla duæ familiæ, quaru[m] utraque domus
obtinisset privilegiu[m] Oratorii, quæ posterius impetravit, dicendum sit,
quod nulliter impetrasset? Et an si Cardinalis maneret in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

de licentia Parochi) & ad alia, quae ipsi Parochiae de-
bentur de iure, non autem in aliis. Vnde Pater Pelliz-
natus in *man. Regular. to. 2. tract. 8. cap. 2. sect. 2. n. 147.*
exponit verba dictae Clausulae, quod in Oratorio pri-
uato non exerceatur vllum munus Parochiale, quod
aliis ibi possit exerceri: eiusmodi sunt, ministrare
sacramenta, facere solitam Eleemosynam, dare pacem,
denunciare festa, ieiunia; ac matrimonia, & familia;
quae per se spectant ad Parochos ideoque ab aliis extra
Parochiales Ecclesias obiri nequeunt, sine ipsorum Pa-
rochorum praesidio. Cum quo tamen stat, vt sacer-
dos tam saecularis, quam Regularis celebrare possit in
Oratorio priuatis saecularium sine licentia Parochi.

2. Notandum est tamen hic obiter, in Oratoriis
priuatis Regularium licere administrare sacramenta
omnibus personis subiectis superiori Regulari, cuius-
modi sunt Religiosi, Nouitij, Tertiarj, & alij actu ser-
uientes. Communales intra loca manentes; quia isti
omnes reputantur quoad hoc priuilegium, ac si essent
Religiosi. Sed de hoc infra suo loco. Vide Bordonum
in *Conf. regul. tom. 1. resol. 90. num. 12.*

RESOL. XXX.

An si sint in domo ampla duae familiae, quarum vtraque
domus obtinuerit priuilegium Oratorij, qui poste-
rius impetrauit, dicendum sit quod nulliter impe-
trasset?

Et an si Cardinalis maneret in domo Patris, vel Fratris
in habitatione separata vulgo, Apartado seu Quarto,
si in qua Oratorium erectisset: an inquam, si Pater, aut
Frater obtinuerit licentiam a S. D. N. erigendi in do-
mo sua Oratorium, talis licentia esset inuvalida, stante
clausula apponi solita? Ex part. 11. tractat. 5. & Misc.
5. Res. 33.

Hoc quaesitum procedit: quia in Breuiibus,
quae conceduntur pro Oratoriis priuatis, ap-
ponitur haec clausula, *dummodo in eadem domo celebra-
ta licentia, quae adhuc duret, altera concessa non fuerit.*
Quae clausula supposita, negatiue responderet Megala
in *resol. tom. 2. resol. 191.* cum enim prius sub pro-
prios terminis difficultatem hanc proposuerit, postea
monita, ad illam respondens, ait, posse ab vtra-
que familia in suis adium partibus Oratoria ad
sacrificandum erigi: & hoc probat primò, interpre-
tando Pontificis intentionem circa huius clausulae
intelligentiam, inquam, mentem Pontificis esse
solum denegare licentiam celebrandi plures Missas
in eodem Oratorio, & pro eadem familia, non autem
quoad familiae, & Oratoria sint diuersa, cum
nostra distinctione fundorum nomina, & domus non
natura constituentur, vt habetur ex lege quod in
reum, §. si post, ff. de leg. 1. Secundò pro-
bat, quia in Breui praedicto a Pontifice per do-
mum non intelligitur hic, vel ille adium ambitus,
sed domus materialiter, sed ciuilitate, & politicè sum-
pta, quatenus significat habitationem, familiam,
&c. quapropter ubi sunt distinctae familiae, erunt
distincta domicilia, & domus ciuilitate distinctae, &
confirmari potest ex l. qui domum, ff. ad legem Iu-
liam, de adult. & ex lege in lege censoria, ff. de verb.
signif. in quibus iuribus domus subditur pro habi-
tatione.

3. Sed his non obstantibus ego puto omnino
affirmatue sententiae adherendum esse, quam late,
& doctè more suo satis firmat Pater Bardi in *Select.*
lib. decimo, quaestio. decima, §. primo, vsque ad §. 9. &
ad argumenta Patris Megalij respondet; & ad funda-
mentum in quo nititur, negat intentionem Pontificis
solum esse denegare licentiam celebrandi plures Missas

in eodem Oratorio pro eadem familia: confundit
enim Actor iste vnam clausulam cum alia: nam Pon-
tifax has duas apponit clausulas vt contra distinctas,
videlicet non celebrandi nisi vnam tantum Missam
pro vnoquoque die, & postea apponit aliam clausu-
lam, scilicet *Dummodo in eadem domo non sit alia licen-
tia, &c.*

3. Ad secundam rationem eiusdem Doctoris res-
pondeo, fundos, & domos, seu eorum distinctionem
non esse per naturam, sed per designationem nostram,
at, non quancumque, sed talem, quae sit extra nos
per aliquod reale distinctiuum, quod supra satis de-
clarauimus.

4. Ad rationes vero nobilis illius viri respondeo,
concedendo à Pontifice nomine domus non in-
telligi hunc, vel illum ambitum materialiter: nam
idem ambitus complectens plura cubicula potest illa
continere, vt constitutua vnius domus, & postea po-
sito medio pariete, prohibente accessum; & ea-
dem cubicula continere, vt constitutua duarum do-
morum; qui quidem parietes non solum mate-
rialiter, verum etiam ciuilitate, hoc est, secundum
iura, & politicè secundum communem homi-
num existimationem domos illas distinguit: leges
autem, quae ab hoc auctore afferuntur non con-
tradiciunt nostrae sententiae, quia ex illis nihil aliud
colligitur, quod faciat ad rem nostram, nisi domum
accipi posse pro habitatione, quod nos non solum
non negamus, sed fatemur hanc esse propriam, vsita-
tam, & communem huius vocis significationem, su-
mendo tamen habitationem, quatenus importat lo-
cum, & non verbaliter in quantum significat exerci-
tium habitationis.

5. Ad illud vero quod dicitur de consuetudine in
aula regis; neque aliud respondere, cum sit quid facti;
& non quid iuris; nisi quod forsitan consue-
tudo immemorabilis, & legitime introducta potuerit
praualere, & maxime scientibus & non contradicen-
tibus, imo approbantibus Praelatis, vt refert Auctor
iste, & talis consuetudo originem trahere potuerit ex
gentium multitudine, & domorum paucitate, quae
in Curia regia inueniuntur: ita vt vna familia cogatur
habitare in aedium parte, & alia familia in altera eiusdem
domus; & sic vsus obtinere potuerit, vt plura Oratoria
ad celebrandum in diuersis aedium partibus eiusdem do-
mus fuerint erecta: nam cum haec sint moralia, & ma-
gna ex parte dependant ab hominum conceptu, po-
tuit contingere, vt consuetudo illius regni distin-
guat domos per habitationem diuersarum familia-
rum: attamen apud nos talis consuetudo non ha-
betur, sed viget ius commune distinguens domos
per factum hominis modo explicato. Haec omnia
Bardi.

6. Et tandem non deseram hic adnotare, no-
stram sententiam docere etiam ex eadem Societate
alterum nostrum Siculum auctorem quidem doctum
Patrem Thomam Tamburinum *Opusc. de sacrificio. Missae*
lib. 1. cap. 4. §. 4. numero 10. ubi sic ait; Si
sint in domo ampla duae familiae, quarum vterque do-
minus obtinuerit priuilegium Oratorij, is qui poste-
rius impetrauerit, impetrauerit nulliter ex vi huius clau-
sulae.

7. Sed quid, si quilibet in his duabus domibus
haberet proprium Oratorium in sua habitatione sepa-
rata, Italicè *Appartato* eiusdem domus? Respon-
deo adhuc nulliter impetrauerit, quia clausula non
verat solum ne sit in eodem Oratorio duplex li-
centia, sed ne sit in eadem domo: at praedicta do-
mus quamuis ampla, eadem domus est. Ita ille; qui
tamen postea exceptionem, seu declarationem admit-
tit, remittendo se aliorum iudicio; Nam si domus es-
set tam ampla, vt familiae, ita in situ distanti habitaret,

vt eifanodi fitus moraliter iudicaretur duæ diuerſæ domus (quales eſſent ſi ſingulæ habitationes haberent ſuas ianuas , ſuæque atria , & ſimilia , quamuis vtraque conueniret in vnam amplam ianuam quoad exitum , vel in vnum commune atrium) putarent dictam clauſulam non obſtare poſteriori impetranti , quia nunc ſecunda conſeſſio non eſſet pro eadem moraliter domo. Certè ſi duæ familiæ habitarent Romæ in palatio Vaticano altera ab altera diſtinctis in locis , non mihi viderentur eſſe indicanda habitare in eadem domo : quod igitur ibi euenit propter amplitudinem Palatii , etiam alibi poterit euenire , vbi ea eſſet amplitudo , vt ſufficere ad diſtinguendas duas domos prudens vir ſine ſuoco , & fallacia iudicaret. Hæc Tambur. Sicut etiam hic Lectori iudicandum relinquo , an ſi aliquis Cardinalis maneret in domo Patris , vel Fratris in habitatione ſeparata vulgo *Appartato* ſeu *Quarto* in quo Oratorium erexiſſet , aut inquam ſi Pater , aut Frater obtineret licentiam à S. D. N. erigendi in domo ſua Oratorium talis licentia eſſet inualida , ſtante clauſula apponi ſolita , de qua ſuperius diximus ; videlicet dummodo in eadem domo celebrandi licentia , quæ adhuc daret , alteri conſeſſa non fuerit.

8. Et negatiue reſpondendum videtur , nam Pontifex , vt pater ex dictis verbis , loquitur de licentiis ſpecialiter , & ex priuilegio particulari petentibus à ſe , vel à prædeceſſoribus conſeſſis : Sed in noſtro caſu Cardinales non ex licentia ſpeciali alicuius Pontificis , ſed de iure , & ex priuilegio generali non per ſonæ , ſed dignitati conſeſſo , Oratoria erigunt , ergo non includuntur in dicta clauſula *Dummodo* , &c. quia eius verba iſtis adaptari non poſſunt cum non ex licentia , vt diximus ſpeciali , ſed de iure ordinario in Oratoriis celebrare competit , quæ quidem multum differunt à priuatis Oratoriis de quibus eſt ſermo ; nam in iſtis quis audiens Miſſam in die feſto non ſatisfacit præcepto ; in Oratoriis verò Cardinalium ſatisfacit : in iſtis poſſunt celebrari Miſſæ ad libitum , in illis vna tantum , Oratoria Cardinalium non egent Episcoporum approbatione , nec eorum arbitrio duratura ſunt. Item in iſtis Miſſa celebrari poteſt in die Paſchæ , Reſurrectionis , Pentecoſtes , Natiuitatis , &c. quæ omnia non procedunt in priuatis Oratoriis de quibus loquimur. Et alios caſus poſſem adducere in quibus apparet differentia inter Oratoria Cardinalium , & quæ aliis conceduntur per breuia particularia. Ergo ſignum euidentis eſt , clauſulam ſuperius poſitam non comprehendere Cardinalium Oratoria , ſed loqui tantum de Oratoriis cuiusdem generis , quæ ex Dataria per licentias particulares à Sanctiſſimo expediuntur , non de Oratoriis Cardinalium quibus ius commune præbet hoc priuilegium , & quæ non priuata capellæ , ſed publicæ dicenda ſunt , vt de illis Eminentiffimus Dominus meus Card. de Lugo , quando erat in Societ. Ieſu in quadam epiſtola directa ad Eminentiff. Dominum meum Card. Brandicum teſtatur , quam originaliter me vidiffet teſtor , & alibi per extenſum apoſſuit.

9. Dicendum itaque videtur in caſu propoſito validam eſſe licentiam obtentam à Patre pro Oratorio priuato domus ſuæ , etiamſi in dicta domo habitet Cardinalis filius qui aliud Oratorium pro ſe erectum haberet ; Et hæc dicta eſſe volo ſecluſo ſtylo Curia Romanæ , & praxis Dataria : nam ſi extaret in contrarium , ab iſtis recedendum minimè putarem.

10. Notandum eſt hinc obiter , poſſe Episcopum concedere licentiam erigendi Oratorium pro celebrandis Miſſis in cortili alicuius ruris extra domum in qua eſt habitatio. Ita Riccius p. 4. dec. 79. qui citat Nauarrum. Idem docet Pater Bardi vbi ſupra §. 10. num. 5. 1. qui citat Paſqualigum , & Lezanam. Ratio eſt , quia tum in Tridentino tum in illa epiſtola Sacra Congre-

gationis , ex iuſſu Pauli quinti prohibetur Sacram fieri in Oratoriis quæ ſunt intra domeſticos parietes vbi habitant ſæculares , quod præcipue ob indecentiam vitare voluit Pontifex , quando verò ſunt extra habitationem , ceſſat illa ratio motiua prohibitionis , indecentia videlicet illa : & quia , vt ſuppono ingreſſus aperitur , vt fideles poſſint Sacro intereſſe , idcirco talia Oratoria non intelliguntur comprehenſa in decretis illis.

RESOL. XXXI.

An qui habet indulgentiam Oratorii priuati in domo poſſit aliud erigere in villa , vt quando eſt ibi , audiens Miſſam ?

Et quid ſentiendum eſt de Episcopis in rure ? Ex p. 9. tit. 1. Ref. 12.

§. 1. DE Episcopo affirmatiue reſpondet Pater Auerſa de Sacram. Euchar. q. 11. ſecl. 14. §. 5. vbi ſic ait : Poterant , & ſolebant Episcopi , etiam poſt decretum Concilij , concedere ſæcularibus , vt in priuatis ſuis Aediis aptarent Oratorium peculiariter ad hunc ſacrum vſum , & ab aliis domeſticis vſibus liberum , in eoque Miſſa celebrari poſſet. Quia Concilium indicebat Episcopis , ne celebrari permitterent extra Oratoria ab iſtis ad hunc ſacrum vſum designata. Sed nõ prohibebat , quominus etiam in priuatis domibus designarent talia Oratoria in quibus celebrari poſſint. At iam ab anno 1615. Paulus V. Summus Pontifex hæc facultatem abſtulit Episcopis , & Sedi Apoſtolicæ reſeruauit per litteras ad eos omnes directas iuſſu Sanctiſſimi ab Horatio Card. Lancell. quas reſert Gauſtus in rub. Miſſalis p. 1. tit. 20. Quibus tamen non eſt abſoluta facultas habendi tale Oratorium ad celebrandum in proprio palatio iſtius Episcopi vel etiam in domo rurali quia non cenſetur domus priuata. Ita ille : & ante illum Portel. in reſp. Regular. tom. 1. part. 3. caſu 20. num. 6.

2. Sed difficultas eſt de ſæcularibus , qui ex licentia particulari habent indultum audiendi Miſſam in Oratorio domus ſuæ. Et affirmatiue videtur prima facie reſpondendum , ſi dicta Oratoria designentur , & approbentur ab Episcopo loci quia licet Breue Pontificis aſſerat , vt in priuato domus tuæ Ciuitatis v. g. Florentia Oratorio &c. tamè qui habitat in villa , dicitur habitare moraliter in Ciuitate , & domus Ciuitatis , & domus ruralis ſicut & Oratorium in domo Ciuitatis , & in domo rurali licet materialiter ſunt duæ domus , & duo Oratoria , tamen formaliter dici poſſunt vna domus , & vnum Oratorium , quia ſunt eiſdem domini , & quando celebratur in vno , non celebratur in alio. Confirmatur exemplo Episcoporum : qui licet (vt ſupra diximus) non poſſunt habere niſi vnum Oratorium in eorum Palatii ; tamen conceditur eis , vt etiam habere poſſint in rure.

3. Sed ego olim de hoc caſu interrogatus , (quem apud neminem pertractatum inueneram) negatiue reſpondi , eò quod Summus Pontifex nunquam per vnum Breue concedit facultatem , vt poſſit celebrari Miſſa in pluribus Oratoriis priuatis , ſed in vno tantum , vt conſtat ex ſtylo Romanæ Curia , omnibus noto : vt optimè obſeruat Merolla in Theol. mor. 20. diſp. 6. c. 8. dub. 22. n. 128. & idè teſtatur , cum quadam Marchinoſſa Domina multorum Caſtrorum petiſſet à Pontifice facultatem , vt poſſet facere coram ſe celebrare in Oratoriis priuatis ſuarum domorum exiſtentium in dictis Caſtris , noluit Pontifex per vnum Breue id concedere : quare fuit neceſſarium tot Breuia expedire , quot erant Caſtra , ſeu Oratoria. Adde quod priuilegium celebrandi Miſſam in Oratoriis priuatis